

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банкынын
Төлөм системасы боюнча
комитетинин
2025-жылдын 30-сентябрындагы
№2025-ЗСД-КОМ-КПС 16/6
токтомуна тиркеме

Ачык API бирдиктүү стандарттарын колдонууга киргизүү боюнча сунуш-көрсөтмөлөр

1-глава. Жалпы жоболор

1. Бул Ачык API бирдиктүү стандарттарын колдонууга киргизүү боюнча сунуш-көрсөтмөлөр (мындан ары - Сунуш-көрсөтмөлөр) банк жана төлөм инновациялык сервистерди өнүктүрүү үчүн бирдей талаптарды белгилөө жана шарттарды түзүү максатында иштелип чыккан.

2. Сунуш-көрсөтмөлөрдө Ачык API аркылуу коопсуз маалымат алмашуунун минималдуу ченемдери аныкталган. Бул Сунуш-көрсөтмөлөрдү банктар, төлөм системаларынын операторлору, төлөм уюмдары жана Улуттук банктын көзөмөлүнө алынган башка банк эмес финансы-кредит уюмдары (мындан ары – банк) банк жана төлөм кызматтарын сунуштоодо өз ишинде Ачык API бирдиктүү стандарттарын пайдаланышы мүмкүн.

3. Бул Сунуш-көрсөтмөлөрдүн максаттарында төмөнкү терминдер колдонулат:

1) API (Application programming interfaces) – программалык тиркемелерди түзүү үчүн жол-жоболордун, протоколдордун жана инструменттердин топтому. API программалык компоненттер өз ара кандай жүргүзүлө тургандыгын аныктайт.

2) Көп факторлуу аутентификация – билим, ээлик кылуу жана ажыратылгыс катары классификацияланган эки же андан көп элементтерди пайдаланууга негизденген аутентификация. Бул пункттар бири-биринен көз карандысыз болуп саналат, анткени алардын бирин бузуу башкаларга таасирин тийгизбейт.

3) Ачык API – бул бирдейлештирилген API стандартынын негизинде санарип маалымат алмашуу мүмкүнчүлүгүн сунуштаган программалык интерфейстер.

4) Пайдалануучу (PSU) – жеке адам, жеке ишкер жана банкта тейлөөдөгү юридикалык жак.

5) Эсептерди тейлөө боюнча төлөм кызматтарын сунуштоочу (ASPS) – бул пайдалануучунун эсебин тейлеген жана Ачык API жарыялаган коммерциялык банк.

6) Төлөмдү демилгелөө боюнча кызматтарды сунуштоочу (PISP) – пайдалануучуга акча каражаттарын которууну демилгелөө боюнча кызматтарды сунуштаган юридикалык жак.

7) Эсептер жөнүндө маалыматтарды берүү боюнча кызматтарды сунуштоочу (AISP) – пайдалануучунун банк эсеби (эсептери) жөнүндө маалымат алуу боюнча кызматтарды сунуштаган юридикалык жак.

8) Макулдук – API сунуштоочу тарабындагы кардардын API пайдалануучу жана API сунуштоочу ортосунда банк эсептери боюнча маалыматтарды иштеп чыгууга жана берүүгө макулдугу.

9) Тышкы сунуштоочу (TRP) – бул маалымат кызматтарын сунуштоо (AISP) же акча каражаттарын которуу (төлөмдөрдү жүргүзүү) үчүн (PISP) пайдалануучунун банк эсебинен пайдалануу максатында Ачык API пайдаланган юридикалык жак.

4. Ушул Сунуш-көрсөтмөлөрдүн 2-пунктунда көрсөтүлгөн Ачык API катышуучулары системада өз ишин мыйзамдардын, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) ченемдик укуктук актыларынын, ушул Сунуш-көрсөтмөлөрдүн талаптарына жана төмөнкү негизги принциптерге ылайык жүзөгө ашырышат:

- 1) керектөөчүлөрдүн укуктарын сактоо жана коргоо;
- 2) пайдалануучулар жөнүндө маалыматтардын коопсуздугун жана купуя сакталышын камсыздоо;
- 3) маалыматтардын тактыгын камсыздоо;
- 4) Ачык API аркылуу кызматтарды талапка ылайык сунуштоо;
- 5) Ачык API бардык катышуучулары ортосунда операциялардын шайкештиги.

2-глава. Жалпы эрежелер

5. Банк Ачык API ишке киргизүүдө ушул Сунуш-көрсөтмөлөрдүн 1 жана 2-тиркемелеринде каралган API бирдиктүү стандарттарын колдонууга жана бул тууралуу Улуттук банкка маалымдоого тийиш.

6. Банк Улуттук банкка алдын ала билдирген шартта Ачык API пайдаланууга өз эрки боюнча катыша алат.

7. Ачык API бирдиктүү стандарттарын колдонуу жөнүндө алдын ала билдирүү Улуттук банкка аны колдонууга чейинки 15 (он беш) күн мурда жөнөтүлүүгө жана анда төмөнкү маалыматтар камтылууга тийиш:

- 1) банк сунуштоого ниеттенген Ачык API алкагында сунушталуучу кызмат көрсөтүүлөр тизмеги;
- 2) Ачык API алкагында кызматтарды сунуштоого байланыштуу техникалык, операциялык, башкаруу механизмдерин жана коопсуздук механизмдерин чагылдыруу.

8. Маалымат ээлери болуп саналган Ачык API катышуучулары макулдашуунун/келишимдин жана/же Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына жана ушул Сунуш-көрсөтмөлөрдүн талаптарына ылайык банктын ички саясатынын шарттарында бардык башка катышуучуларга өзүнүн маалыматтарынан пайдалануу мүмкүнчүлүгүн берүүгө тийиш.

3-глава. Маалыматтар жана кызмат көрсөтүүлөр

9. Ачык API бирдиктүү стандарттарын колдонуунун алкагында банк төмөнкүлөргө тиешелүү маалыматтардан пайдаланууга жана алмашууга мүмкүндүк бериши ыктымал:

- 1) банктык эсеп, анын ичинде калдыктар жана транзакциялар;
- 2) катышуучулардын филиалдары, аманат кассалары, банкоматтары, POS-терминалдары жана башка төлөм жана тейлөө терминалдары жайгашкан жерлер;
- 3) банк жана төлөм продукттары жана кызмат көрсөтүүлөр.

10. Ачык API бирдиктүү стандарттарын колдонуунун алкагында төмөнкү кызмат көрсөтүүлөр каралган:

- 1) төлөмдү демилгелөө кызмат көрсөтүүсү;
- 2) эсептер жөнүндө маалымат берүү кызматы;
- 3) банктык жана төлөм продуктылары менен сервистер боюнча маалымат берүү кызматтары;
- 4) бөлүмдөрдү, банкоматтарды, POS-терминалдарды ж.б. издөө боюнча кызматтар.

11. Ачык API катышуучулары маалыматтарды мыйзамдарда жана Улуттук банктын ченемдик актыларында белгиленген көлөмдөн ашпаган чекте берүүгө милдеттүү.

4-глава. Маалымат алмашуу

12. Маалымат алмашуу жөнүндө бардык суроо-талаптар ушул Сунуш-көрсөтмөлөрдүн 1 жана 2-тиркемелерине ылайык жүзөгө ашырылууга тийиш. Ачык API катышуучусу маалымат алмашууга суроо-талапты кабыл алууга же четке кагууга укуктуу. Мыйзамдарда же тараптар ортосунда түзүлгөн макулдашууда каралган учурларды эске албаганда, маалымат алмашуудан баш тартууну милдеттүү түрдө негиздөө талап кылынбайт.

13. Пайдалануучуга таандык маалымат камтылган маалыматтар менен алмашууга кандай болбосун суроо-талапты жөнөтүүгө чейин маалымат алуучу тиешелүү банк пайдалануучудан макулдук алууга тийиш.

Макулдук милдеттүү түрдө төмөнкү бардык талаптарга жооп берүүгө тийиш:

- 1) анын алкагында макулдук суралган так ачык банктык кызмат көрсөтүүнү сунуштоо максатында гана;
- 2) анда тиешелүү ачык банктык кызматтарды сунуштоо үчүн гана зарыл болгон чектен тышкары кандайдыр бир маалыматтар камтылбоого;
- 3) сунушталуучу банктык кызматты көрсөтүүгө суроо-талап мөөнөтү боюнча чектөөлөрдү милдеттүү түрдө белгилөө. Эгерде, эсеп жөнүндө маалымат сыяктуу кайсы бир белгилүү банктык кызмат көрсөтүү убактысы чектелбесе, макулдук 6 (алты) ай ичинде кеминде бир жолу жаңыртылып турууга тийиш;
- 4) пайдалануучулар себебин түшүндүрүүсүз макулдугун кайтарып алууга укуктуу. Ошондой эле, эгерде тараптар ортосунда түзүлгөн макулдашууда башкасы каралбаса, Ачык API катышуучусу да себебин негиздөөсүз маалымат алмашуудан баш тартышы мүмкүн.

14. Маалыматтарды алуучу банк ушул Сунуш-көрсөтмөлөрдүн 13 жана 15-пунктарына ылайык алынган пайдалануучунун макулдугун интерфейс аркылуу коопсуз ыкмада маалыматтарды тиешелүү банкка өткөрүп берүүгө тийиш.

15. Банк кардарлардын маалыматтарын өткөрүүдө же алар төлөмдөрдү демилгелөөдө төмөнкү тараптарды аутентификациялоону камсыз кылган контролдоо жол-жобосун колдонууга тийиш:

- 1) пайдалануучуну (суроо-талап демилгелеген тарапты);
- 2) ачык маалымат алган банкты, анын ичинде ачык банктык маалымат сунуштоо кызмат көрсөтүүсүнүн алкагында;
- 3) төлөм демилгелеп жаткан катышуучу.

16. Пайдалануучуларды аутентификациялоо ар бир макулдук алууда, анын ичинде ар бир төлөм демилгеленген учурда жүзөгө ашырылууга тийиш.

17. Маалыматтарды алуучу банкты же төлөм демилгелөө боюнча кызматтарды сунуштоочу аутентификациялоо ар бир интерфейске туташууда, б.а. төлөм демилгелөөнү

кошо алганда, ар бир маалымат алмашууга суроо-талап түшкөн учурда жүзөгө ашырылууга тийиш.

18. Маалыматтарды өткөрүп жаткан же банк эсебин тейлеп жаткан банк, жагдайларга жараша, пайдалануучудан маалыматтарды берүү же төлөм демилгелөө алдында тастыктоо талап кылууга милдеттүү.

1) Пайдалануучуну тастыктоо көп факторлуу аутентификациялоо жол-жобосунан өткөндөн кийин жүргүзүлүүгө жана пайдалануучу маалымат алмашуудан же төлөм демилгелөөдөн баш тартышы мүмкүндүгү менен коштолууга тийиш.

2) Маалымат алмашуу учурунда маалыматтарды берип жаткан банк тарабынан жөнөтүлгөн тастыктоого суроо-талапта төмөнкү маалымат камтылууга тийиш:

- макулдук берилген мөөнөт;
- суралып жаткан/биргелешип колдонуу үчүн каралган маалыматтардын түрү.

3) Төлөм демилгелөөдө эсепти тейлөөчү банк тарабынан тастыктоого суроо-талапта төмөнкү параметрлер камтылууга тийиш:

- төлөм өлчөмү;
- төлөм алуучуну идентификациялоого мүмкүндүк берүүчү маалымат;
- төлөм аткарылуучу дата.

4) Ушул главада көрсөтүлгөндөй, пайдалануучу тарабынан тастыктоо пайдалануучуну аутентификациялоо менен бирге жүзөгө ашырылышы мүмкүн.

5-глава. Жоопкерчилик жана талаш маселелерди жөнгө салуу

19. Ачык API катышуучулары өзүнүн пайдалануучулары алдында жеке маалыматтардын корголушу жана кызмат көрсөтүүлөрдү мыйзамдардын жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык сунуштоо үчүн жоопкерчиликтүү болуп саналат.

20. Катышуучулар ортосунда талаш маселелерди чечүү жол-жоболору жана механизмдери келишимге ылайык жөнгө салынат.

21. Бардык Ачык API катышуучулары пайдалануучулардын даттанууларын кароого алуу жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган тартипте ачык банктык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоодон улам катышуучулар жана пайдалануучулар ортосунда келип чыккан талаш маселелерди чечүү боюнча тиешелүү механизмдерди түзүүгө тийиш.